

20. december 2010

FOLKETINGETS
OMBUDSMAND

Inspektion af Bo og Naboskab Sydlolland den 12. marts 2008

OPFØLGNING NR. 2

J.nr. 2008-0462-062/PH

Indholdsfortegnelse

Ad punkt 3.1.5.	Havebyvej 3.....	2
Ad punkt 4.2.	Medicin, læge mv.	3
Ad punkt 4.3.	Aktiviteter	3
Ad punkt 4.5.	Beboernes økonomiske forhold.....	4
Ad punkt 4.9.	Vold	7
Ad punkt 4.11.	Beboerindflydelse og pårørendekontakt	8
Opfølgning	9
Underretning	9

Den 29. juni 2010 afgav jeg en opfølgingsrapport om min inspektion den 12. marts 2008 af Bo og Naboskab Sydlolland. I rapporten bad jeg enkelte steder Bo og Naboskab Sydlolland eller Region Sjælland om nærmere oplysninger mv.

I den anledning har jeg modtaget en udtalelse af 22. juli 2010 med bilag fra regionen, herunder en udtalelse fra Bo og Naboskab Sydlolland som regionen har suppleret. Det fremgår af regionens udtalelse at den er et samlet svar fra Bo og Naboskab Sydlolland og regionen. Ligesom i opfølgingsrapporten har jeg i det følgende generelt omtalt udtalelsen som regionens udtalelse.

Jeg skal herefter meddele følgende:

Ad punkt 3.1.5. Havebyvej 3

På tidspunktet for regionens sidste udtalelse til mig (af 21. juli 2009) var det planlagt at Havebyvej 3 skulle deles i 2 selvstændige boenheder. 3 af beboerne skulle flytte til et almindeligt parcelhus i Rødbyhavn som på det tidspunkt var ved at blive gennemgribende renoveret. De øvrige skulle blive boende på Havebyvej 3. Efter planen skulle Havebyvej 3 herefter renoveres og ombygges. Værelserne i stueetagen skulle lægges sammen til større værelser eller eventuelt til små lejligheder, og på 1. sal ville køkken og stue også blive moderniseret.

Jeg bad om at få oplyst hvordan status er i dag vedrørende gennemførelsen af de nævnte planer.

Regionen har oplyst at der er sket en deling af boenheden. 3 beboere er flyttet ud i et almindeligt parcelhus, og renoveringen af Havebyvej er begyndt. Gangarealerne i stueetagen er renoveret og har fået ny belysning. En af beboerne på 1. sal har desuden fået etableret en balkon så beboeren kan gå ud i frisk luft direkte fra sin stue.

Regionen har videre oplyst at værelserne i stueetagen renoveres løbende i takt med at de fraflyttes. De bygningsmæssige forandringer der er nævnt ovenfor, sker i forbindelse hermed.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 4.2. Medicin, læge mv.

Af rapporten fra regionens tilsyn på Bo og Naboskab Sydlolland i januar 2010 fremgår det at det over for tilsynet blev oplyst at samarbejdet med distriktpspsykiatrien (Distrikt Maribo) ikke fungerede tilfredsstillende.

Jeg noterede mig at socialafdelingens ledelse holder regelmæssige møder med psykiatriledelsen, og jeg bad om at få oplyst om det i den forbindelse er drøftet eller ville blive drøftet hvad der kunne gøres for at forbedre samarbejdet med distriktpspsykiatrien.

Regionen har oplyst at der på de nævnte møder drøftes emner af generel karakter. I den konkrete sag har Bo og Naboskab Sydlolland bedt distriktschefen i Psykiatrisk Center Syd om et møde om samarbejdsrelationerne mellem centeret og naboskabet. Der var aftalt møde i august 2010 som den faglige konsulent fra socialafdelingen ville deltage i.

Jeg har noteret mig det oplyste og beder om at blive underrettet om resultatet af dette møde.

Ad punkt 4.3. Aktiviteter

Ifølge regionens tidligere tilsynsrapport beskrev ledelsen samarbejdet mellem døgn- og dagtilbuddet som værende "ikke optimalt" og oplyste at der aktuelt blev arbejdet på at styrke dette samarbejde. Tilsynet bad om en redegørelse for status i samarbejdsbestræbelserne pr. 1. april 2008, og jeg fik efter anmodning en kopi af denne redegørelse (af 20. maj 2008).

Af regionens rapport fra tilsynet i januar 2010 fremgår det at aktivitetstilbuddet oplever det generelle og interne samarbejde som velfungerende, men efterlyste dog mere samarbejde og kommunikation med nogle af boenhederne og kom med eksempler herpå.

Jeg bad om at få oplyst hvad det anførte i denne rapport havde givet anledning til, og hvordan samarbejdet mellem aktivitetscenteret og boenhederne er i dag.

Regionen har oplyst at samarbejdet mellem aktivitetscenteret og boenhederne nu er bragt på plads. Der er ansat en ny områdeleder på aktivitetscenteret og i forbindelse hermed er der skabt et ligeværdigt samarbejde mellem aktivitetscenteret og boenhederne der nu gensidigt respekterer hinandens arbejde.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 4.5. Beboernes økonomiske forhold

I den endelige rapport bad jeg om at få oplyst om Bo og Naboskab Sydlolland sørger for at de beboere der modtager førtidspension, og som har lyst og råd, indbetaler en del af pensionen til en kapitalpension så de ikke pludselig ved overgangen til folkepension står med en (meget) mindre indkomst.

Som svar på dette spørgsmål oplyste regionen at det kun er ganske få af beboerne der har en kapitalpension. Regionen oplyste desuden at næsten alle beboere derimod har en opsparingskonto, og at der investeres i obligationer i den lokale bank hvis beholdningen på denne konto væsentligt overstiger 50.000 kr. Den lokale bank er for alles vedkommende Lollands Bank, som er den eneste bank i Rødbyhavn.

Jeg bad om at få oplyst hvorfor der investeres i obligationer frem for at indbetale beløbet på en kapitalpension.

Regionen har oplyst at der ikke oprettes kapitalpensioner fordi det kun kan ske efter beboernes egne ønsker. Regionen har henvist til Region Sjællands "Forretningsgangsbeskrivelse for administration af beboermidler/personlige værdigenstande på Region Sjællands botilbud" (af 1. maj 2009), som regionen samtidig har vedlagt på ny.

I tilslutning hertil har regionen oplyst at ingen beboere indtil videre har ønsket at oprette en kapitalpension, men at ønsker herom vil blive fulgt.

I den nævnte forretningsgangsbeskrivelse er et afsnit med overskriften "Formueadministration (formue-/ opsparings- og pensionsopsparingskonti)", hvor der er anført følgende:

"Til de beboere, der ligger inde med mere end kr.15.000 på deres løbende konto/lønkonto oprettes særlige konti på opsparingsvilkår, som oppebærer en højere rente end almindelige bankkonti. Det er institutionslederens ansvar, at der sikres en rimelig forrentning.

Man kan endvidere anbringe midlerne i værdipapirer, jf. reglerne om anbringelse af umyndiges midler. Midler kan endvidere anbringes i kapitalpension, ratepension og lignende under forudsætning af at de økonomiske forudsætninger er til stede. Der skal kun oprettes kapitalpension m.m., hvis det er efter den pågældende beboers ønske. Der skal i den forbindelse foretages en vurdering af de skattemæssige og pensionsmæssige forhold/virkninger ved tegning af en kapitalpension eller lignende.

Placeringen af midler på beboernes vegne må ikke begrænse vedkommendes mulighed for at deltage i arrangementer som udflugter, ferieture osv.

Transaktionerne foretages altid af kontaktperson og institutionsleder i forening.”

De regler om anbringelse af umyndiges midler som der henvises til, findes i værgemålsloven (lovbekendtgørelse nr. 1015 af 20. august 2007) og værgemålsbekendtgørelsen (nr. 927 af 5. september 2006).

Efter lovens § 36 skal kontante midler der er omfattet af et værgemål, indsættes i en forvaltningsafdeling eller i et pengeinstitut eller anbringes i aktiver der giver betryggende sikkerhed.

I bekendtgørelsens kapitel 3 er der en opremsning af hvad formue kan anbringes i. Anbringelse på f.eks. en kapitalpensionsopsparing er ikke nævnt, og en sådan anbringelse vil derfor kræve Civilstyrelsens tilladelse efter bekendtgørelsens § 34 – hvorefter Civilstyrelsen kan tillade at midler anbringes på anden måde end bestemt i dette kapitel hvis særlige omstændigheder taler for det. Jeg henviser i den forbindelse også til Civilstyrelsens værgemålsvejledning fra februar 2009.

Det fremgår af s. 552 i den kommenterede værgemålslov (*Værgemålsloven med kommentarer af Svend Danielsen, 2006*) at mange ansøgninger efter bekendtgørelsens § 34 angår kapitalpensionsopsparing og selvpensionskonti. I forlængelse heraf er anført følgende:

”Her må hensyn tages til, at midlerne ofte bindes i en lang periode, og at det er skattemæssigt dyrt at ophæve kontiene i utide, hvis der opstår behov for kontanter. Det er ofte uvist, hvilken værdi opsparingen vil have, når bindingsperioden er udløbet. I praksis har det betydning, om der findes en konto oprettet før værgemålets iværksættelse.”

Der er herefter henvist til et svar som den daværende justitsminister i 1998 har givet til Folketingets Finansudvalg om anbringelse af værgemålsmidler på kapitalpensionskonti. I dette svar er bl.a. anført følgende:

”En generel adgang til at anbringe midler omfattet af et værgemål i kapitalpensioner vil derfor efter Justitsministeriets opfattelse ikke umiddelbart være foreneligt med de hensyn, der ligger bag de gældende regler i værgemålslovgivningen. Justitsministeriet er imidlertid opmærksom på, at det i en række tilfælde kan være rimeligt og fornuftigt, at en person under værgemål får adgang til at oprette en kapitalpension.

(...) Der bør således bl.a. foretages en afvejning af de skattemæssige fordele, der efter de gældende regler i pensionbeskatningslovgivningen er forbundet med oprettelsen af en kapitalpensionskonto set i sammenhæng med den pågældendes forhold, herunder alder, personlige forhold, indtægts- og formueforhold, samt konsekvenserne for den pågældende ved en ophævelse i utide.”

Jeg har noteret mig at der er udstedt retningslinjer hvoraf det fremgår at der (for beboere der ikke er under værgemål) kun skal oprettes kapitalpension mv. hvis den pågældende beboer ønsker det, og de økonomiske forudsætninger er til stede. Jeg har endvidere noteret mig at det udtrykkeligt er anført at der i den forbindelse skal foretages en vurdering af de skattemæssige og pensionsmæssige forhold/virkninger ved tegning af en kapitalpension eller lignende.

Jeg har ligeledes noteret mig det oplyste om at ønsker fra beboerne om at få oprettet en kapitalpension vil blive fulgt (når de nævnte forudsætninger er til stede).

For god ordens skyld bemærker jeg at jeg er opmærksom på at der ikke kan oprettes en kapitalpension uden at den pågældende (ikke umyndiggjorte) beboer ønsker det. Som anført i den endelige rapport sigtede mit spørgsmål om oprettelse af kapitalpension kun til de beboere der har ”lyst” og råd til at indbetale en del af førtidspensionen (og ikke formue) til en kapitalpension. Jeg beklager at jeg samtidig formulerede mit spørgsmål som et spørgsmål om hvorvidt Bo og Naboskab Sydlolland ”sørger for” at disse beboere indbetaler en del af førtidspensionen på en kapitalpension. Spørgsmålet var ikke ment som et spørgsmål om hvorvidt Bo og Naboskab Sydlolland på beboernes vegne kan oprette kapitalpensioner, men som et spørgsmål om hvorvidt Bo og Naboskab Sydlolland orienterer beboere for hvem det kan være relevant at have en kapitalpension, om denne mulighed og i givet fald hjælper beboerne med at oprette en kapitalpension hvis de ønsker det.

Baggrunden for mit spørgsmål om oprettelse af kapitalpension var som nævnt at sikre at beboerne ikke pludselig ved overgangen fra førtidspension til folkepension står med en (meget) mindre indkomst. Jeg har noteret mig at der for de beboere der har mere end 15.000 kr. på deres løbende konto, ifølge den nævnte forretningsgangsbeskrivelse skal oprettes særlige konti med højere rente eller investeres i værdipapirer efter reglerne om anbringelse af umyndiges midler. Jeg går ud fra at Bo og Naboskab Sydlolland også er opmærksom på om de øvrige beboere har mulighed for – og i så fald lyst til – at spare op så de ikke pludselig står med en meget mindre indkomst ved overgangen til folkepension.

Jeg foretager mig ikke mere vedrørende dette forhold.

Ad punkt 4.9. Vold

I den endelige rapport anbefalede jeg at Bo og Naboskab Sydlollands definition af vold i bo- og naboskabets voldspolitik blev gjort klar, så det udtrykkeligt kom til at fremgå at også trusler om vold skal registreres. Jeg bad om underretning om hvad der skete i anledning af min anbefaling.

Regionen oplyste i den anledning i sin tidligere udtalelse at der i dag anvendes et skema til indberetning af vold hvoraf det fremgår at også trusler om vold skal indberettes, og vedlagde et eksemplar af dette skema.

I opfølgingsrapporten noterede jeg mig det oplyste, men anbefalede fortsat at Bo og Naboskab Sydlollands definition af vold blev gjort mere klar. Jeg henviste til at det, som anført i inspektionsrapporten, af regionens voldspolitik fremgår at det på baggrund af de lokale voldspolitikker skal stå den enkelte medarbejder klart hvad arbejdspladsen definerer som vold, og at det i Bo og Naboskab Sydlollands voldspakke under definition kun er angivet at det "betragtes som vold når det er personrelateret".

Jeg bad om at få oplyst hvad der skete i anledning af min anbefaling.

Regionen har oplyst at det af Bo og Naboskab Sydlollands reviderede voldspolitik fremgår at trusler også anses som vold.

I tilslutning hertil har regionen oplyst at episoder af vold eller trusler om vold registreres, og at hvert enkelt tilfælde bearbejdes sammen med den eller de pågældende medarbejder(e) der har været udsat for vold eller trusler. Episoderne gennemgås i den

respektive boenhed og i arbejdsmiljøudvalget. Regionen har vedlagt den reviderede voldspolitik mv.

*Jeg har noteret mig at trusler om vold nu udtrykkeligt er nævnt i Bo og Naboskab Syd-
lollands voldspolitik og det som regionen har oplyst i tilslutning hertil.*

I den endelige rapport anbefalede jeg regionen at medtage et særskilt punkt om vold mv. i den guide som regionen havde udfærdiget om tilsyn, og jeg bad regionen om at oplyse hvad der skete i anledning af min anbefaling.

Regionen oplyste i sin tidligere udtalelse at tilsynsguiden ville blive revideret inden udgangen af 2009. Ved opslag på regionens hjemmeside (senest) den 16. juni 2010 konstaterede jeg at der var udfærdiget en ny tilsynsguide af januar 2010, men at der ikke var et punkt om vold heri. Da jeg forstod det som regionen havde oplyst under pkt. 7.2, sådan at der også ville ske en revision af den spørgeguide (interviewguide) der anvendes ved de enkelte tilsyn, bad jeg regionen om at oplyse om vold ville blive medtaget i denne guide.

Regionen har oplyst at vold ikke er medtaget i den reviderede interviewguide.

Jeg beder om at få oplyst hvorfor vold (og trusler om vold) ikke er medtaget i denne guide.

Ad punkt 4.11. Beboerindflydelse og pårørendekontakt

Regionsrådet vedtog den 4. november 2009 en bruger- og pårørendepolitik for de tilbud og institutioner som regionen driver. Af regionens hjemmeside fremgår det at bruger- og pårørendepolitikken indeholder overordnede mål for henholdsvis brugerne og de pårørende, som ledelsen i tilbuddene og institutionerne har ansvaret for at implementere gennem lokale retningslinjer. Den lokale udmøntning skulle ske i løbet af 2010.

Jeg bad om underretning om den udmøntning som Bo og Naboskab Sydlolland foretog.

Regionen har oplyst at der er udarbejdet et retningsgivende dokument der handler om beboerindflydelse og pårørendekontakt. Dette dokument tager afsæt i konceptet om kvalitetsmodellen (som regionen havde omtalt nærmere i sin tidligere udtalelse). Re-

gionen har oplyst at der foreligger et udkast der skulle behandles på det næste møde i MED-udvalget, og regionen har vedlagt en kopi af dette udkast.

Jeg har noteret mig det oplyste og har læst udkastet (der kun vedrører brugerinddragelse) igennem. Jeg beder om at få oplyst resultatet af behandlingen af udkastet på det nævnte møde.

I den endelige rapport bad jeg endvidere om at få oplyst om der er en egentlig pårørende politik på Bo og Naboskab Sydlolland.

Regionen oplyste i sin tidligere udtalelse at Bo og Naboskab Sydlolland ville gøre Region Sjællands generelle politik for bruger- og pårørendeindflydelse til en del af bo og naboskabets politik.

Da regionens bruger- og pårørende politik skulle udmøntes lokalt, henviste jeg til min anmodning ovenfor i rapporten om at blive underrettet om Bo og Naboskab Sydlolands udmøntning af regionens politik på området.

Som nævnt omfatter det vedlagte udkast kun brugerinddragelse. Jeg beder derfor om at få oplyst hvad der videre sker med hensyn til lokal udmøntning af pårørende politikken. Jeg er opmærksom på at regionen tidligere har oplyst at pårørendeinddragelse ikke er en del af første generation af kvalitetsmodellen som Bo og Naboskab Sydlolands ovennævnte retningsgivende dokument tager afsæt i.

Opfølgning

Som det fremgår ovenfor, har jeg enkelte steder bedt om underretning eller nærmere oplysninger.

Underretning

Denne opfølgingsrapport sendes til Bo og Naboskab Sydlolland, Region Sjælland, Center for Ligebehandling af Handicappede, Folketingets Retsudvalg og til Bo og Naboskab Sydlolands beboere og deres pårørende.

Lenart Frandsen
Inspektionschef